

Sygn. akt II AKa 128/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 maja 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku II Wydział Karny

w składzie:

Przewodniczący: SSA Dorota Wróblewska (spr.)

Sędziowie: SSA Jerzy Sałata

SSA Wojciech Andruszkiewicz

Protokolant: st. sekretarz sądowy Aleksandra Konkol

przy udziale Prokuratora Prokuratury Apelacyjnej w Gdańsku Andrzeja Błażejaka

po rozpoznaniu w dniu 29 maja 2014 r.

sprawy

P. C.

o wydanie wyroku łącznego

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku łącznego Sądu Okręgowego w Gdańsku

z dnia 3 lutego 2014 r., sygn. akt **IV K 227/13**

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

1. z opisu wyroku w pkt 2 eliminuje słowa „na nie podlegającą wykonaniu karę łączną 6 (sześciu) lat pozbawienia wolności, wymierzoną na podstawie podlegających wykonaniu jednostkowych kar” i zastępuje je słowami „ na kary” ;
2. obniża wymierzoną P. C. w pkt I karę łączną pozbawienia wolności do lat 9 (dziewięciu);

II. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok w pozostałej części;

III. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. P. Ł. z Kancelarii Adwokackiej w G. 147,60 (sto czterdzieści siedem 60/100) zł brutto za obronę skazanego przed Sądem II instancji;

IV. zwalnia skazanego od ponoszenia wydatków za postępowanie odwoławcze, obciążając nimi Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Gdańsku, w wyroku łącznym z dnia 03 lutego 2014 roku, w sprawie o sygn. akt IV K 227/13 wskazał, że P. C. został skazany prawomocnymi wyrokami:

1. Sądu Rejonowego Gdańsk - Południe w Gdańsku z dnia 10. 11. 2010 roku w sprawie sygn. akt II K 985/10, na karę 3 (trzech) lat pozbawienia wolności za przestępstwo z art. 280 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k. popełnione w dniu 04. 06. 2010 r.

2. Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 27. 09. 2011 r. w sprawie sygn. akt IV K 201/10, zmienionego postanowieniem z dnia 09.11.2013 r., na nie podlegającą wykonaniu karę łączną 6 (sześciu) lat pozbawienia wolności, wymierzoną na podstawie podlegających wykonaniu jednostkowych kar:

- 6 (sześciu) lat pozbawienia wolności za przestępstwo z art. 280 § 1 k.k. w zb. z art. 275 § 1 k.k. w zb. z art. 278 § 1 i 5 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k. popełnione w okresie od 29. 04. 2010 r. do 30. 04. 2010 r.
- 3 (trzech) lat pozbawienia wolności za przestępstwo z art. 189 § 1 k.k. w zb. z art. 191 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k. popełnione w okresie od 29. 04. 2010 r. do 30. 04. 2010 r.

3. Sądu Rejonowego Gdańsk - Południe w Gdańsku z dnia 14. 08. 2012 r. w sprawie sygn. akt II K 241/11 na karę 5 (pięciu) lat pozbawienia wolności wymierzoną za przestępstwo z art. 280 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 2 popełnione w dniu 09.11.2010 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku, wyrokiem tym:

I. na podstawie art. 85 k.k., art. 86 § 1 k.k. połączył jednostkowe kary pozbawienia wolności orzeczone prawomocnymi wyrokami:

- Sądu Rejonowego Gdańsk - Południe w Gdańsku z dnia 10.11.2010 r. w sprawie sygn. akt II K 985/10

- Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 27.09.2011 r. w sprawie sygn. akt IV K 201/10

- Sądu Rejonowego Gdańsk - Południe w Gdańsku z dnia 14.08.2012 r. w sprawie sygn. akt II K 241/11

i wymierzył P. C. karę łączną 11 (jedenastu) lat pozbawienia wolności;

II. na podstawie art. 577 k.p.k. na poczet orzeczonej kary łącznej pozbawienia wolności zaliczył okres rzeczywistego pozbawienia wolności: w sprawie II K 985/10 od 10.06.2010 r. do 03.11.2010 r. i od 21.01.2011 r. do 28.08.2013 r., w sprawie II K 241/11 od 09.11.2010 r. do 21.01.2011 r.;

III. wskazał, że pozostałe rozstrzygnięcia zawarte w wyrokach podlegających łączeniu podlegają odrębnemu wykonaniu;

IV. na podstawie art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze w zw. z § 14 ust. 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adw. P. Ł. kwotę 147,60 zł brutto tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skazanemu z urzędu;

V. na podstawie art. 626 § 1 k.p.k. w zw. z art. 624 § 1 k.p.k. zwolnił skazanego od kosztów sądowych, którymi obciążył Skarb Państwa.

Od powyższego wyroku apelację wywiódł obrońca skazanego, zaskarżył go w całości i na podstawie art. 427 § 2 k.p.k. w związku z przepisem art. 438 pkt 2 i 4 k.p.k. wyrokowi zarzucił:

1. obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść wydanego orzeczenia, a to przepisu art. 7 k.p.k., poprzez brak wszechstronnego i dogłębnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego, skutkującą błędem w ustaleniach faktycznych w szczególności co do stanu osobistego i rodzinnego skazanego oraz błędne pominięcie pozytywnej opinii penitencjarnej skazanego;

2. rażąco niewspółmierność kary:

- a) poprzez orzeczenie kary grzywny w wymiarze 200 stawek po 25 zł, podczas gdy prawidłowa ocena okoliczności jej wymiaru uzasadnia jej orzeczenie w niższym wymiarze;
- b) poprzez orzeczenie kary pozbawienia wolności na okres 12 lat, podczas gdy zebrany w sprawie materiał dowody i okoliczności jej wymiaru uzasadniają jej orzeczenie w niższym wymiarze.

Mając na względzie powyższe zarzuty, na podstawie przepisu art. 427 § 1 k.p.k. w związku z przepisem art. 437 §1 k.p.k. oraz 53 §1 k.k. obrońca wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez orzeczenie kary łącznej na zasadzie pełnej absorpcji ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Gdańsku do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja obrońcy skazanego okazała się częściowo trafna. Rację ma apelujący, gdy wskazuje, że orzeczona wobec P. C. kara łączna pozbawienia wolności jest rażąco niewspółmierna z powodu jej nadmiernej surowości. Błędne jest jednak stanowisko obrońcy, że kara ta winna zostać wymierzona na zasadzie absorpcji.

Na wstępie należało stwierdzić, że Sąd Okręgowy wziął pod uwagę wszystkie wyroki niezbędne dla prawidłowego rozstrzygnięcia w przedmiocie wydania wyroku łącznego, w sposób trafny wskazał na zbieg realny, który stanowi podstawę do orzeczenia kary łącznej pozbawienia wolności.

Nadmierna wysokość kary łącznej pozbawienia wolności orzeczonej przez Sąd Okręgowy była wynikiem nie uwzględnienia w sposób należyty więzi przedmiotowej i podmiotowej pomiędzy przestępstwami tworzącymi zbieg realny.

Na wstępie przypomnieć należy, że w aspekcie przedmiotowym związek zbiegających się realnie przestępstw wyrażają kryteria przedmiotowe poszczególnych przestępstw, a więc bliskość czasowa ich popełnienia, rodzaj naruszonego dobra, osoba pokrzywdzona, sposób działania sprawcy itp. W aspekcie podmiotowym chodzi m.in. o pobudki działania sprawcy, rodzaj i formę winy.

Słusznie wskazał Sąd Okręgowy, że w grupie przestępstw tworzących zbieg realny znajdowały się czyny popełnione:

- w dniu 4 czerwca 2010 r. z art. 280 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k. (przestępstwo przeciwko mieniu, ale również przeciwko m.in. wolności) – II K 985/10 Sąd Rejonowy Gdańsk – Południe w Gdańsku,
- w okresie od 29 do 30 kwietnia 2010 r. z art. 280 § 1 k.k. w zb. z art. 275 § 1 k.k. w zb. z art. 278 § 1 i 5 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k. (przestępstwo przeciwko mieniu, ale również przeciwko m.in. wolności); w okresie od 29 do 30 kwietnia 2010 r. z art. 189 § 1 k.k. w zb. z art. 191 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k. (przestępstwo przeciwko wolności)– IV K 201/10 Sąd Okręgowy w Gdańsku,
- w dniu 9 listopada 2010 r. z art. 280 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k. (przestępstwo przeciwko mieniu, ale również m.in. przeciwko wolności) – II K 24/11 Sąd Rejonowy Gdańsk - Południe w Gdańsku,

Należało zaakceptować stanowisko Sądu I instancji o ścisłym związku przedmiotowym przestępstw tworzących zbieg realny. Wprawdzie nie miał racji Sąd Okręgowy, gdy wywodził, że wszystkie przestępstwa godziły w tożsame dobra prawne, ale faktem jest, że większość z nich godziła w tożsame dobro jakim jest mienie, a one także skierowane były przeciwko wolności, tak jak czyn z art. z art. 189 § 1 k.k. w zb. z art. 191 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k. Jeśli Sąd I instancji stwierdził, że pomiędzy przestępstwami zachodzi ścisły związek przedmiotowy, to okoliczność tę należało w większym stopniu uwzględnić na korzyść P. C. przy wymiarze kary łącznej, choć z drugiej strony nie mogło pozostać bez znaczenia, że nie był to bardzo bliski związek, skoro więź czasowa pomiędzy przestępstwami nie została uznana za bliską, a nie zakwestionował tego ustalenia apelujący. Trzeba jednocześnie zwrócić uwagę na to, że

pomiędzy większością wymienionych wyżej przestępstw (nie wszystkimi) zachodził bliski związek podmiotowy, skoro były one popełnione z powodu tożsamej motywacji, a więc chęci osiągnięcia korzyści majątkowej, a przy tym wszystkie łączył rodzaj i forma winy (umyślna, zamiar bezpośredni).

Wobec tego, więź przedmiotową i podmiotową, w ramach powyższego zbiegu, można było określić jako bliższą, mającą istotniejsze znaczenie niż wynikało to z oceny Sądu I instancji, co powinno być uwzględnione przy wymiarze kary łącznej.

Dostrzeżenie powyższych, korzystnych dla skazanego, okoliczności musiało doprowadzić do uznania, że orzeczona wobec niego kara cechuje się rażącą surowością, a więc powinna ulec obniżeniu. Jednocześnie Sąd Apelacyjny nie stwierdził, by możliwa była dalej idąca zmiana niż ta, której dokonał w zakresie wymiaru kary łącznej podsumowującej działalność przestępczą P. C., mając również na uwadze pozostałe trafnie dostrzeżone przez Sąd I instancji okoliczności, przemawiające na jego niekorzyść.

Odnosząc się do apelacji obrońcy, należało dodatkowo podkreślić, że orzeczenie o wymiarze kary łącznej uwzględnia właściwie treść art. 53 § 1 i 2 k.k. Unormowanie zawarte w tym przepisie nakazuje przy wymierzaniu kary, co dotyczy także kary kształtowanej wyrokiem łącznym – brać pod uwagę m.in. właściwości i warunki osobiste sprawcy, sposób życia przed popełnieniem przestępstwa, zachowanie po jego popełnieniu, cele wychowawcze i zapobiegawcze, które kara ma osiągnąć w stosunku do skazanego, a także potrzeby w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa. W tym zakresie, Sąd Okręgowy, wbrew twierdzeniom obrońcy, w sposób należyty uwzględnił postawę skazanego w warunkach izolacji więziennej (k. 2-3, 5 uzasadnienia zaskarżonego wyroku) i nie negował pozytywnych aspektów zachowania P. C., na które wskazano w opinii z Aresztu Śledczego w G. (k. 10v). Przypomnieć warto, że właściwe zachowanie skazanego w warunkach izolacji jest jego obowiązkiem, a więc nie może samodzielnie zasługiwać na szczególną premię w postaci zastosowania przy wymiarze kary łącznej zasady absorpcji. Nie może mieć istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia w przedmiocie kary łącznej przekonanie apelującego, że wnioski zawarte w opinii o skazanym pozytywnie rokuje co do funkcjonowania P. C. na wolności i świadczą o spełnieniu celów zapobiegawczych i wychowawczych, gdy jednocześnie z treści wskazanej wyżej opinii o skazanym wynika, że prezentuje umiarkowany krytycyzm do dotychczasowego trybu życia i popełnionych przestępstw. Ponadto, Sąd Okręgowy trafnie odniósł się do wielokrotnej karalności P. C., przemawiającej na jego niekorzyść. Trzeba też podkreślić, że apelujący nie wykazał jakich aspektów sytuacji osobistej czy rodzinnej, które mogłyby mieć znaczenie dla wymiaru kary łącznej, nie dostrzegł Sąd Okręgowy, a zatem w tej części jego apelację ocenić należało jako niezasadną.

Zupełnie chybiony był zarzut rażącej niewspółmierności kary odnoszący się do kary grzywny, której nie orzeczono w przedmiotowej sprawie. Na marginesie należało dostrzec, że wymiar kary łącznej pozbawienia wolności orzeczonej w zaskarżonym wyroku wynosił 11, a nie 12 lat.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 437 § 1 k.p.k. orzekł o zmianie zaskarżonego wyroku w ten sposób, że obniżył karę łączną pozbawienia wolności orzeczoną wobec skazanego do 9 lat.

W przekonaniu Sądu Apelacyjnego tak wymierzona, na zasadzie asperacji, kara łączna we właściwie ustalonych przez Sąd I instancji granicach (od 6 do 15 lat) jest wyważona i sprawiedliwa.

Sąd odwoławczy nie podzielił tym samym apelacji obrońcy, w której wnioskował o wymierzenie skazanemu kary łącznej pozbawienia wolności na zasadzie absorpcji. W ocenie Sądu Apelacyjnego zasada absorpcji powinna być stosowana jedynie tam, gdzie pomiędzy wszystkimi zbiegającymi się przestępstwami zachodzi bardzo bliski związek podmiotowy, przedmiotowy, albo też gdy orzeczone za niektóre z czynów kary są tak minimalne, że w żadnym stopniu nie mogłyby rzutować na karę łączną, ewentualnie także wtedy gdy istnieją szczególne okoliczności dotyczące osoby skazanego. Stosowanie tej zasady jest zatem wyjątkiem.

Analizując zebrany materiał dowodowy Sąd Apelacyjny doszedł do przekonania, że w przedmiotowej sprawie wskazane przesłanki nie uzasadniały zastosowania zasady absorpcji przy wymierzaniu kary łącznej wobec skazanego P. C..

Rozpoznając apelację obrońcy skazanego, Sąd odwoławczy zwrócił uwagę na wadliwy opis wyroku Sądu Okręgowego z dnia 27 września 2011 r., wydanego w sprawie IV K 201/10, zmienionego postanowieniem Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 9 listopada 2013 r., zawarty w pkt 2 wyroku, który sprowadzał się do błędnego przywołania kary łącznej 6 lat pozbawienia wolności. Kara ta bowiem wobec zmiany jednego z wchodzących w jej skład elementów (jeden z czynów stał się wykroczeniem, karę zmieniono na 30 dni aresztu) - uległa rozwiązaniu z mocy prawa. Wynika to z reguły wyrażonej w przepisie art. 575 § 2 k.p.k., która ma zastosowanie, w ocenie Sądu Apelacyjnego, również w sytuacji, gdy dochodzi do wzruszenia prawomocnego wyroku, w sposób wskazany wyżej, w odniesieniu do jednego z kilku przypisanych oskarżonemu czynów, za które wymierzone kary jednostkowe zostały połączone węzłem kary łącznej. Dodatkowo Sąd I instancji w sposób chybiony w opisie wskazał, że powyższa kara łączna została wymierzona na podstawie dwóch opisanych kar jednostkowych, gdy przecież składały się na nią trzy kary pozbawienia wolności. Wobec tego wystarczającym było opisanie wyroku w sprawie IV K 201/10 poprzez wskazanie Sądu, który go wydał, jego daty, oznaczenie postanowienia zmieniającego, jak też kar jednostkowych orzeczonych za poszczególne przestępstwa, z przywołaniem ich daty i kwalifikacji prawnej. Dlatego, Sąd odwoławczy, zmienił zaskarżony wyrok również w ten sposób, że z opisu wyroku w pkt 2 wyeliminował słowa „na nie podlegającą wykonaniu karę łączną 6 (sześciu) lat pozbawienia wolności, wymierzoną na podstawie podlegających wykonaniu jednostkowych kar” i zastąpił je słowami „na kary”.

Mając powyższe na uwadze oraz to, że nie zaistniały inne okoliczności, które należałoby dostrzec z urzędu, Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw do dalszej idącej korekty zaskarżonego wyroku, czy jego uchylecia. Dlatego poza zmianami, które opisano wyżej, utrzymał go w mocy w pozostałej części.

Wymierzona skazanemu kara łączna 9 lat pozbawienia wolności uwzględnia, zdaniem Sądu Apelacyjnego, we właściwych proporcjach, wszystkie istotne przesłanki jej wymiaru, a nadto osiągnięcie cele zapobiegawcze i wychowawcze w stosunku do niego, spowoduje motywację do zmiany jego postępowania w przyszłości i skłoni do przestrzegania społecznie akceptowanych norm postępowania, jak również spełni swój cel w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa.

W przekonaniu Sądu Apelacyjnego kara ta stanowi właściwą, syntetyczną, całościową ocenę zachowań sprawcy, będącą odpowiednią, celową z punktu widzenia prewencyjnego reakcją na popełnione czyny.

Na podstawie art. 29 ust.1 ustawy z dnia 26.05.1982 r. „prawo o adwokaturze” (Dz.U. z 2009 r. Nr 146 poz. 1188) i § 2 ust.3 oraz § 14 ust. 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. „w sprawie opłat za czynności adwokackie” (Dz.U. Nr 163 poz.1348 ze zm.), Sąd Apelacyjny rozstrzygnął o kosztach za obronę z urzędu skazanego przed Sądem II instancji.

Ze względu na trudną sytuację majątkową skazanego, a także kierując się względami słuszności, na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. i art. 626 § 1 k.p.k. w zw. z art. 634 k.p.k. - Sąd odwoławczy zwolnił skazanego od wydatków za postępowanie odwoławcze, obciążając nimi Skarb Państwa.